

bókarummæli

Ebba Hentze:
Mamman eigur meg
Elin Súsanna Jacob-
sen týddi eftir
Björns sön
Perma og myndir:
William Heinesen
Orð og Lög 1983
57 síður
50 kr.

„Tey spurdu hann, hvør ið hann var, men hann svaraði, at hann var sonur mommu sína — annað visti hann einki at siga.“

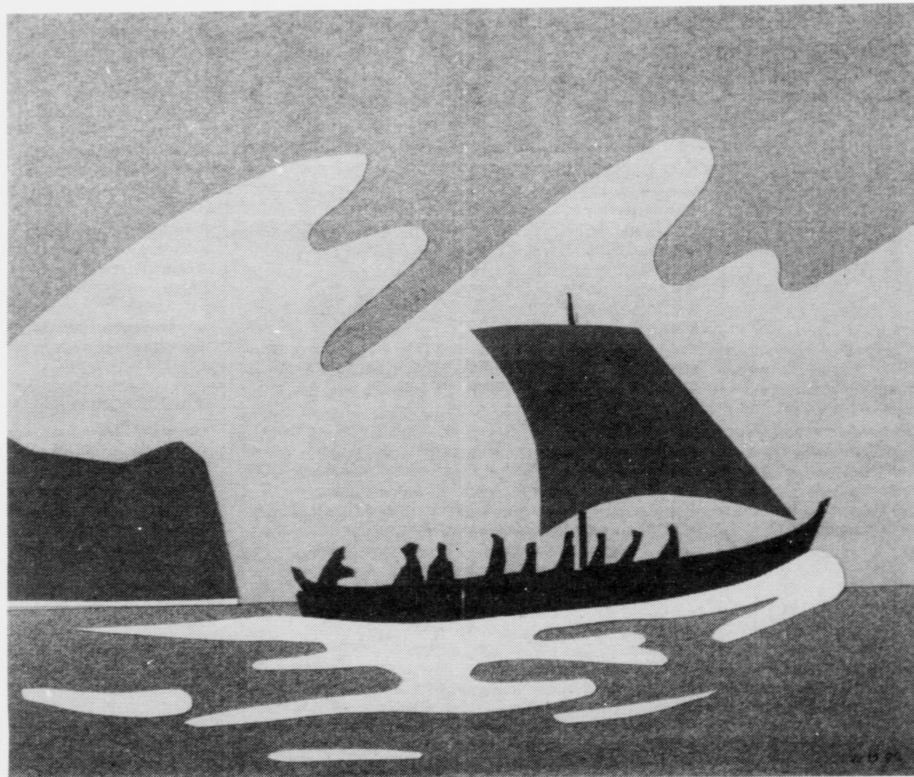
Soleiðis verður sagt í søgnini um Snæbjørn — um Jákup Snæbjarnarson, tá ið hann sum smádrongur kom oman á sandin í Hvalba at spæla ímillum aðrar óvitar.

Í nýggju bókini hjá Ebbu Hentze, »Mamman eigur meg«, verður søgnin um Snæbjørn brúkt sum grundarlag. Men í mun til søgnina har Snæbjørn er høvuðspersónurin, hevur Ebba Hentze valt at skriva um fjósbarnið, Jákup Snæbjarnarson.

Jákup kemur eydnusælur, tvisporandi eftir sandinum. Í aldubrotunum skolast alt møgult upp á land, — ikki bara sjálvboðnir døglingar og rekatrø, men eisini óhumka. Og úr einum slíkum aldubroti varð rýtt Jákupi fyrri nasar av tí vaksna manninum, sum stóð í »síni rotnandi tararúgvu«, spurningurin: »Hvør eigur teg?«

Jákup vil hava allan sannleikan at hoyra, og hann vil hava hann at hoyra frá mammu síni, Katrin, fjóskonu, og ongum orðum. Hann vil hava alt at vita og ikki sleyg og lygnir, og tí vil hann hava mammu sína at siga frá. Men hann vil ikki hava at vita ein hálvan enda av eini langari søgu; hann vil ikki lata seg lumpa við eini hálvkvødnari visu; hann vil at mamman skal toga i træðirnar, sum ganga aftur í tíðina. Mamman lovar at siga honum søguna, men hann má fyrsta lova henni, at hann ikki fer at hata, tí at tað kann vera honum til bága. Og Jákup grunar, at tað kann ikki bara vera »sólskin«, sum er í hesi søguni, tí annars hevði mamman ikki nevnt hetta við hann um ikki at hata.

Rithøvundurin vil at fjósbarnið skal fáa alt at vita, og velur at gera hetta sum eina góða nátt-søgu í trý kvøld. Jákup lurta

FJÓSBARNIÐ

eftir tey bæði fyrstu kvöldini, men hann heldur, at mamma sín bara tosar upp í saman. Hon kemur ikki úr stað. Triðja kvöldið er Magga komin at vera mammuni til hjálpar við frásøgnini. Magga er gomul kona, sum eisini er ættað úr Mykinesi og bústandi í Hvalba, — sum Katrin, fjóskona. Magga togar i tíðarinnar træðir og noyðir dagarnar fram aftur, og tað er hon, sum at enda sigur Jákupi søguna.

Sum eitt slør yvir alt sleygið, allan slaturin og allar lygnirnar í hesi beisku søgu, liggur mjørkin. Tað er sum høvundurin letur mjørkan vera umberingina, ella staðið, hagar flýggjað verður, tá ið harðast leikar á. Jákup unnist so væl í mjørka, og tá ið mjørki er, rennur hann ósæddur og kvikur um alla bygðina, og tað er bara fjóskonan, sum veit,

hví honum dæmar so væl í mjørka. »Í mjørka koma øll ljóð til ein«. Men hóast mjørkin krøkir klørnar í alt hetta ljóta; so endar søgan livsjáttandi, og Jákup vil hóast alt sleppa út — »Út — út í sólina«.

Sæð frá einum skrivitekniskum sjónarmiði er tað ikki altið so lætt at skriva eina góða søgu um eina góða søgn, og harafturat er tað eisini ein torfør uppgáva at siga eina søgu í eini søgu. Her kann vandi verða fyrri at nógv børn missa tráðin, tí børn eru bráð. Og eg ivist ikki í, at nógv av teimum taka undir við, tá ið sagt verður um Jákup: »Biða og biða. Tað er tað ringasta hann veit«. Men eg haldi, at Ebba Hentze klárar hesar báðar uppgávurnar hegniga.

Bókin er ætlað børnum, men tey vaksnu hava eisini gott av at lesa hana og hugsa um tað, sum stendur í henni. Í bókini

koma fyrri fleiri setningar, sum hava almennan áhuga, men sum ikki fáa nakra djúpari viðgerð, orsakað av at hetta er ein litil bók. Setningar sum: »Menn og dreingir gráta ikki« og »Snæbjørn sleikaði ikki fyrri teimum Høgu Harrunum. Hann sam-pakkaði ikki við sleikjarum og teirra dupult-spæli«, eru setningar sum saktans tola at standa einsamallir og fáa lesaran at hugsa og kanska skammast.

Um týðingina kann eg bara siga, at Elin Súsanna Jacobsen hevur enn einaferð vist, hvussu væl hon dugir, at endurskriva søgur fyrri børnum.

Føroyska útgávan líkist ikki heilt tí donsku. Fyri tað fyrsta eru tey fráluku klippini hjá William Heinesen prentað í teirra upprunaligu litum í hesari útgávuni. Í tí donsku útgávuni eru klippini bert prentað sum svart/hvít.

Og munurin er stórur til okkara fyrirumun.

Fyri tað næsta er danska útgávan lögð til rættis sum ein sokallað Dingo-bók fyrri størri børn. Hon er skipað í tólv partar við sundurbýtingum av longum orðum. Tann føroyska útgávan er umskipað soleiðis, at hon bert er í 5 pørtum, og tey longu orðini eru ikki sundurbýtt. Uttan at hava sæð permuna, haldi eg, at munurin er týðiligur á hesum báðum útgávum: tann danska er ein brúksbók, meðan tann føroyska er, við allari virðing fyrri prentlistini, eitt skreytbind. Eg haldi, at tann stutti og málandi stílurin hjá Ebbu Hentze hóskar betur til ta donsku tilrættisleggina enn til ta føroysku.

Søgan um fjósbarnið, ið biðar eftir at hoyra sannleikan, kann ivaleyst sigast í nógvum útgávum. Útgávan hjá Ebbu Hentze er ein pinandi góð lýsing, og samstundis er hon eitt gott klipi aftrat til tað, eftirhondini, klassiska Páll Fanga-motivið í føroyskum bókmentum.

Martin Næs

EBBA HENTZE

Mamman eigur meg

